

60 let alpskega kozoroga v Julijskih Alpah – od 1964 do 2024

Leta 1964 so v dolino Zadnjico v Trenti naselili prve osebkke alpskega kozoroga (*Capra ibex L.*), ki je bil več stoletij odsoten iz slovenskih gora. Alpski kozorog je bil zaradi prekomernega lova skoraj popolnoma iztrebljen. Izginil je iz večine območij Alp, preživela pa je le majhna populacija na območju današnjega narodnega parka Gran Paradiso na skrajnem zahodu Italije. Ta populacija je postala osnova za ponovno naselitev vrste v druge dele Alp, vključno s Slovenijo.

Ponovna naselitev alpskih kozorogov v Julijske Alpe je bila skrbno načrtovana (Fabjan, 1977). Leta 1963 so raziskali ekološke pogoje. Osnovni pogoj za nameravano naselitev je bil primeren habitat, ustrezna ekspozicija in ustrezna vegetacija, ki bi bila primerna za prehranjevanje alpskega kozoroga. Kot najbolj primeren habitat so izbrali območje pod Pihavcem, bogat s travo *Festuca calva* (lokalno imenovano ležka). Prve alpske kozorožice so odlovili leta 1964 v narodnem parku Gran Paradiso, pri čemer so izbirali živali, najbolj

prilagojene za novo okolje (Peracino, 1965). Izpu-stili so jih v 3 ha veliko oboro v dolini Zadnjice, kjer so bile zadržane tri mesece (obora je vidna na sliki, zadaj).

Slika, ki spremlja ta zgodovinski dogodek, prikazuje ključne udeležence: (od leve proti desni) Janko Zorč - Čot, Jože Komac - Mota, dr. Vittoria Peracino, Jože Kravanja - Rogar, Ciril Bradaškija - Monkeš in Anton Kravanja - Kopiščar. Ciril Bradaškija je bil lovski nadčuvaj, preostali so bili lovski čuvaji. Dr. Vittorio Peracino, lovski inšpektor v italijanskem narodnem parku Gran Paradiso, je vodil odlove in preselitev. Peracino (1965) navaja, da je Jože Kravanja sodeloval pri odlovu kozorogov v Italiji.

Ta uspešen projekt, iz daljnega leta 1964, je simbol mednarodnega sodelovanja za ohranjanje narave in je bistveno pripomogel k ponovni vzpostavitvi populacije alpskega kozoroga na tem območju.

Slika 1: Lovski čuvaji takratnega Zavoda za gojitev divjadi Triglav (1964), sliko je posredoval Matej Kravanja, vnuk Jožeta Kravanja, na sliki četrti z leve.

Danes je populacija alpskih kozorogov v Sloveniji stabilna, vendar ločena od drugih alpskih populacij. Zaradi omejenega genetskega bazena in bolezni, ni v najboljšem stanju. Nedavne raziskave (Nève Repe in sod., 2023) pa prinašajo optimizem. Na podlagi arheozooloških, genetskih in habitatnih analiz so dokazali, da je alpski kozorog v Sloveniji domorodna vrsta, saj je tukaj živel še v poznoantičnem obdobju. To odpira možnosti za okrepljene varstvene ukrepe in aktivno ohranjanje te karizmatične vrste, ki ima velik kulturni in zgodovinski pomen in simbolizira vzdržljivost in prilagodljivost v alpskem ekosistemu.

dr. Andreja NÈVE REPE
Zavod za gozdove Slovenije

VIRI

- Peracino, V. (1965) Kozorogi za novo kolonijo v Trenti. Lovec: glasilo Slovenskega lovskega društva. let. 48. št. 6. s. 165-167
- Nève Repe, A., Bužan, E., Toškan, B., Javornik, J., Pokorny, B., Arih, A., Zver, L., Prostor, M., Krofel, M., Stergar, M., Jerina, K., Potočnik, H., Černe, R., Poljanec, A. (2023) O domorodnosti alpskega kozoroga v Sloveniji. Gozdarski vestnik 81, š8/9, str. 271-285
- Fabjan, I. (1977) Naselitev, razvoj in stanje kozorogov v Sloveniji. Lovec 60: 237-239